

Tarık Buğra'nın Öyküleri ve Öykücülüğü

Turan Karataş*

Özet: Türk romancılarının iyileri arasında yer alan Tarık Buğra (1918-1994), yazarlığının ilk döneminde öykü türündeki eserleriyle de ilgi uyandırmıştır. Yazdıklarından kazandığı parayla hayatını sürdüren yazar, öykü telifine verilen paranın az oluşu nedeniyle, bir süre sonra öykü yazmaktan vazgeçmiştir. Buğra'nın öyküleri, ilkinden sonuncusuna kadar, belli bir edebi kıymeti haiz metinlerdir. Çeşitli dergi ve gazetelerde yayımlanan 82 öyküsünden ancak 56'sı kitaplaşabilmiştir. Bugün hâlihazırda okur huzuruna çıkan tek öykü kitabında (Yarın Diye Bir Şey Yoktur) Buğra'nın kendi seçtiği 34 öykü yer almaktadır. Tarık Buğra, daha çok “durum” öyküleri yazmıştır. Hemen bütün öykülerinde değişen ve durmadan yenilenen bir hayatın sıkıntılarını anlatan yazar, her halükârda bu yeni dünyanın dışında kalanları da sevebileceğimizi söyler. Buğra'nın öykü kişileri birbirine benzer. Bu dar kadroda “huzursuz”, “sıkıntılı” ve “yalnız” insanlar çokluktadır.

Anahtar Kelimeler: Tarık Buğra, öykü, öykü yazarlığı, Buğra'nın öyküleri.

Çıraklığı Olmayan “usta”

Romanları, roman türündeki ünü Tarık Buğra'nın kimi yönlerini ya da uğraşlarını gölgelemiştir denebilir. Edebiyat tarihimizi gözden geçirdiğimizde benzer durumda olan yazar veya şairlerle karşılaşabiliriz. Tarık Buğra çok yönlü bir yazardır. Gazete spor muhabirliği, fıkra muharrirliği, senaristliği, tiyatro yazarlığı ve eleştirmenliği gibi fazlaca bilinmeyen kalem uğraşları ve bunun sonucunda ortaya konan yazı mahsulleri vardır. Ama onu meşhur eden, edebiyatımız içinde ona önemli bir mevki kazandıran yönü, kuşkusuz romancılığıdır. Böyle olunca, Tarık Buğra'nın bilhassa yazarlığının ilk döneminde emek verdiği, çoğu vasatın üstünde, dahası içlerinde iyi örnekler bulunan öyküleri, romanlarının gölgesinde kalmıştır. Bu, çok zaman, öykünün maruz kaldığı bir talihsizliktir.

Tarık Buğra, genel duruma bakıldığında, bilhassa öykü bağlamında, ilk kalem mahsullerini yazmakta ve yayımlamakta geç kalmış, yani edebiyat âlemine gecikmeli olarak dahil olmuştur. Onun öykü yazma serüveni, İstanbul

---

* Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi / TOKAT
tkaratas@gop.edu.tr

Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde öğrenci olarak kayıtlı bulunduğu yıllarda (1947-1950) başlar. Adını andığımız bölümde çıkmakta olan *Zeytin Dalı* için dergi yöneticisi Doç. Dr. Mehmet Kaplan, evvelden tanıştıkları Buğra'dan bir hikâye ister. "Büyük romanlar hayal eden genç yazar için hikâye yazmaktan kolay ne var" dır (Ayvazoğlu 1995: 44). Bu türdeki ilk ürünün, yazarın kendi tabiriyle "gedik doldurmak için" yazılan ve tuhaf bir yayla hikâyesi olan bu ilk tecrübenin öyküsü şöyledir:

Hikâye yazmak da bir şey mi? Geçiyorum denize bakan bir boş odaya [Edebiyat Fakültesi'nin o zaman Fındıklı'daki binasında]... ve... başlıyorum arpacı kumrusu gibi düşünmeye!/ Anlıyorum ki, daha hikâyenin ne olduğundan bile haberim yok: Eserim meserim bulunmasa da, ben romancıyım... tiyatro yazarıyım ben! Kafamda, hülyalarımda öyleyim ben.. ve, ne kadar vızıltı saysam da hikâye nanay!.. Dan diye anlıyorum bunu; yediremiyorum ama: İkiniyor, sıkınıyor ve üç saat sonra "Kekik Kokusu" diye bir şaheser yumurtluyorum. Güzel mi, çirkin mi, saçma mı sapan mı? Bakmadan.. bitti ya.. koşturuyorum Kaplan beye. Tablo hâla gözümün önündedir:/ Kış ikindisinin loşluğundan, tepedeki ampulle pek kurtulamayan odada, daha o günlerde bana arkadaşıca davranan Kaplan, şaheserimi kendine has sabırla okuyor, bitirince de; "İ'h" diyor ve ekliyor: 'Sen hikâye yazamazsın!' (Buğra 1979: 379-380).

Tanık Buğra'nın, başarısız bu ilk deneyimden sonra, hayal kırıklığı yaşamak yerine, aksine daha bir istekle, biraz da Kaplan'a inat, sanki onun iddiasını yanlış çıkarmak için öykü yazmağa oturduğunu görmekteyiz. 'Hikâyeci Tanık Buğra'nın doğuşu da bu hırslanmak sayesinde olur. Öyküdeki ilk kalem tecrübesi olan Kekik Kokusu'ndan hemen sonra, şüphesiz Kaplan'ın da kışkırtmasıyla yazılan "Oğlum" (sonra "Oğlumuz", Cumhuriyet, 18 Şubat 1948), Cumhuriyet gazetesinin açmış olduğu yarışmada hem yazarına ikincilik ödülü kazandırmış hem de bir iş kapısı aralamıştır ona. Denebilir ki, böylece Buğra, çıraklık/ acemilik dönemi yaşamadan ustalar arasına katılan bir yazar olmuştur.

Tanık Buğra, "Oğlumuz"la tabir yerindeyse büyük bir sükse yapmıştır. Basında geniş yankılar bulmuştur bu yeni imzalı öykü. Yazarın, birdenbire bir öyküyle edebiyatımızdaki yıldızı parlamıştır denebilir. Yusuf Ziya Ortaç, yeneden çıkaracağı *Çınaraltı* dergisi için Buğra'dan her hafta bir hikâye ister. "Oğlumuz" müellifi başlangıçta bu teklife kaçamak cevaplar verir. Çünkü, "Aslında genç yazarın hâlâ hikâyecilikte gözü yoktur" (Ayvazoğlu 1995: 48,49). Ama çarnaçar razı olur. İyi ki olur, edebiyatımız yeni, iyi eserler ka-

zanacak, yazarı da her öykü için o zamanın parasıyla 15 lira telif ücreti alacaktır. Usta yazar Sait Faik'in *Varlık*'tan öykü başına 7,5 lira aldığı bir zamanda, büyük paradır 15 lira.

Bundan böyle (Şubat 1948'den sonra) Tarık Buğra'nın öyküleri *Zeytin Dalı* (3), *Çınaraltı* (6), *Hisar* (14), *Milliyet* (60), *Beş Sanat* (3), *İstanbul* (3), *Nokta* (2), *Küçük Dergi* (2), *Yenilik* (2) gibi yayın organlarında görünür. Yazarın birer öyküsü de *Dost*, *Seçilmiş Hikâyeler*, *Yeditepe*, *Yücel* dergilerinde çıkmıştır.

“Hikâyeden Ekmek Çıkmaz” mı?

Tarik Buğra'nın elimizde bulunan (yayımlanan) toplam 82 öyküsü 1948 ile 1969 yılları arasında dergi ve gazetelerde çıkmıştır. İlk öykü: “Kekik Kokusu” (*Zeytin Dalı*, sy. 2, Şubat 1948), son yayımlanan öykü ise “Bir Genel Müdür” (*Hisar*, sy. 61, Ocak 1969) adını taşır¹. Şurası önemlidir, bu toplamın yaklaşık üçte ikisinden fazlasının 1948, 1949, 1950, 1951 ve 1952 yıllarında yayımlandığı² düşünülürse Tarık Buğra'nın öykü yazarlığı kısa bir döneme münhasır kalmıştır. Bu tarihten 1969'a kadar geçen süre içinde yazarın telif ettiği öykü sayısı toplam on sekizdir. Başka bir deyişle, öykü yazarlığının son 17 yılında da 18 ürün yayımlamıştır. Neredeyse her yıla bir öykü düşmektedir. Bunları bir yere varmak için söylüyoruz; kalemiyle geçinen Tarık Buğra, ilk beş yıldan sonra, tabir yerindeyse hikâyeden kendisine ekmek çıkmaya-çağını anlamış olmalı ki bu türde ısrar etmemiştir. Maişetini yazdıklarıyla sağlamamış olsaydı, durumun farklı olacağını var saymak, Buğra'nın öykü türünde daha da ısrarcı davranacağını ve iyi öykülerinin sayısının çoğalacağını söylemek yanlış olmaz. Yoksa, Selim İleri'nin bakışıyla, Tarık Buğra bireycilikten yana bir yazar olduğu için, “çok erken bir dönem doldurma” mıdır bu diyeceğiz? (1975: 21).

Tarik Buğra'nın 18 öyküsü “Süleyman Yücel”, 3 öyküsü “Jale Baysal” imzasıyla, üç öyküsü ise imzasız yayımlanmıştır (Tuncer 1992: 7). Yazarımızın, daha ziyade, bazı öykülerini yeniden yayımlama gereği duyduğunda müstear bir imza kullandığını görmekteyiz. İkinci kez yayımlanmasında birçok öykünün adı da değiştirilmiştir. Bu arada, Buğra'nın, para kazanmak için öykülerini yeniden yayımladığı kaydını da düşmek gereklidir.

Kitaplara Girenler ve Dışarıda Kalan Öyküler

Tarik Buğra, yayımlanmış olan 82 öyküsünden ancak 56'sını kitaplarına almıştır. 26 öyküsü ise hâlâ dergi ve gazete sayfalarındadır. Buğra'nın kitap-

larına almadığı bu 26 öykünün hangileri olduğu ve hangi mevkutelerde bulunduğu Hüseyin Tuncer'in çalışmasında kayıtlıdır (1992: 7; 2. dipnot). Kolaylıkla bir kitap hacmini dolduracak söz konusu ürünler, bir araya getirilip bir kitapta buluşacakları/ toplanacakları günü beklemektedir. Ortalama, sıradan yazıların, dahası edebî kıymet taşımadıkları aşikâr olan nice yazıların kitaplaşım okuyucuya sunulduğu, daha doğrusu “pazara” çıkarıldığı günümüzde, değerleri ne olursa olsun Tarık Buğra gibi, birinci sınıf bir yazarın kaleminden çıkmış metinlerin her hâlükârda kitap olarak yayımlanmasında fayda vardır.

İçinde 13 öykü bulunan ilk kitabı *Oğlumuz* (1949), adını aldığı ürünün yayımlanışında gördüğü itibarı kitap olarak çıkınca da görmüş, edebiyat dünyasının ve yazılı basının yoğun ilgisiyle karşılaşmıştır. “*Oğlumuz* kitap olarak 1949’da çıktığı zaman, bütün dergilerde ve bütün günlük gazetelerde, hepsinde, akşam gazeteleri dâhil, hakkında yazılar, büyük övgüler çıktı. Çok beğenildi” (Buğra 2004: 178). Yazar, *Küçük Ağa*’dan sonra, ilk baskısında en fazla parayı *Oğlumuz* kitabından kazanmıştır. Bu küçücük kitaptan elde edilen para, o zamanın şartlarına göre “bir servet”tir.

Diğer kitaplar, ilkinin gördüğü rağbet sebebiyle olmalı, kısa aralıklarla yayımlanır. 15 öykü bulunan ve daha iyi ürünlerin yer aldığı *Yarın Diye Bir Şey Yoktur* (1952) yayımlandığında, ilk kitabın gördüğü ilgiyi görmez. Kitap hakkında “beş övgüye karşı üç de yergi” yazısı çıkmıştır. Üçüncü kitap *İki Uyku Arasında* 1954 yılında yayımlanır ve içinde 13 öykü vardır. Tarık Buğra, bu kitaptaki on öyküyü, sonraki kitaplarına koymayarak adeta unutulmaya terk etmiştir.³ 1964 yılında yayımlanan *Hikâyeler*’de, ilk üç kitaptan yapılmış seçmelerden başka beş yeni öykü vardır. Aynı isimle 1969 yılında yayımlanan beşinci kitapta (*Hikâyeler*) 39 öykü yer almaktadır. Bunların 10’u ilk dört kitapta bulunmayan yeni öykülerdir.

Yazarın Seçtikleri ya da Tek Kitaba Mecburiyet

Bugün elimizde Tarık Buğra’nın öyküler toplamı diye okura takdim edilen bir kitap mevcuttur. Başka bir deyişle Buğra, sonradan beğendiği öykülerini *Yarın Diye Bir Şey Yoktur* adıyla tek kitapta toplamıştır. Ne var ki, bu kitapta yazarın sadece 34 öyküsü bulunmaktadır. Bu sayı, 1969’da yayımlanan *Hikâyeler* seçmesinden de azdır. Bahsettiğimiz bugünkü toplama *Oğlumuz*’dan 8, *Yarın Diye Bir Şey Yoktur*’un ilk basımından 12, ‘sonrakiler’den ise 14 öykü alınmıştır. *Yarın Diye Bir Şey Yoktur*’a alınmayan 48 öykü, bugünün okurunun kolayca ulaşamayacağı yerlerdedir.

Yazarımızın *Yarım Diye Bir Şey Yoktur*'a seçtiği öykülerde ne gibi ölçütleri esas aldığını doğruca bilebilmek güç, ama tahmin edilebilir bazı endişelerden söz etmek mümkündür. Şüphesiz bunların başında öykünün estetik ve edebî değeri gelmektedir. Sonra, yazarın ahlakî bir kaygıyla beğenmedikleri. Yani, konusu “edeb” ve “ahlak” sınırlarını aşan, bu sınırları zorlayan, çağrışımlarla zihni tağış eden öykülerin bilhassa elendiği görülmektedir. Meselâ, “Kel Melâhat” kişilerin başarılı takdimi, tatlı anlatımından doğan edebî kıymetine rağmen içeriğindeki savrukluğ yani bir nevi gayri ahlakîlik nedeniyle yazarının gözüne girememiş olmalıdır. Ayrıca, yazarın sonradan romanlarında “kullandığı” öyküleri var (“Çok Sonra”), onlar da hâliyle elenmiştir.⁴ Buğra, şüphesiz öykü türünde yazdıkları içinden en beğendiklerini söz konusu kitabına almıştır. Böylesi bir durumda okurun tercihi, beğenisi, eser üzerindeki hakkı ne kertede bir kıymet ifade eder? Bu, yıllardır tartışılan bir meseledir. Şurası da var ki, böyle bir seçme daha tarafsız bir bakışla yapılsaydı, Tarık Buğra'nın beğenmeyip söz konusu kitabına almadığı “Ata Binmiş Ali Ağa”, “Kör”, “Piyano ve Keman İçin”, “Mağlûb”, “Kel Melâhat” ve daha başkaları dışarıda bırakılmazdı. Bugünkü okuyucunun da bu ürünleri okumaya hakkı vardır diye düşünülüyordu.

Tarık Buğra, sonradan *Yarım Diye Bir Şey Yoktur*'da bir araya getirdiği öykülerinde bazı değiştirmeler yapmış, kendince bazı tasarruflarda bulunmuştur. Söz gelimi, öykünün yazıldığı yıllarda kullanılır olmasına rağmen bugün fazlaca ortalıkta görünmeyen kelimeler yenileriyle değiştirilmiştir. Bazı öykülerin adı değiştirilmiş; metindeki konuşmalar tırnak işareti içine alınmış, yeni yazım kurallarına uyum sağlanmış, yeni paragraflar teşkil edilmiştir. Yer yer fazladan ya da gereksiz telakki edilen bazı kelimeler, kelime grupları atılmış, bazen yeni tabirler eklenmiştir. Bir fikir vermesi için ilk yayımlandığında adı “Kompartımanda” olan “Beşinci” öyküsünün küçük bir kısmındaki değişimleri gösterelim:

İlk biçimi:

Hikâye bitti. Kürde oynanan oyuna biraz daha güldüler. Sonra rakı şişesi **çıkartıldı**, portakallar soyuldu, beyaz peynirle sucuk da vardı.

Adanalı güzel oğlanın adını artık biliyordum: Celâl'di. Şişeyi önce bana buyur etti, bir yudum al diye. İçmedim. Celâl, başka biri var mı **ikram edecek** diye sağına doğru bakdı ve **şaşalar gibi oldu**.

Gerçekten de şaşılacak şeydi: Beşinci yolcuyu hepimiz de yeni fark ediyorduk. Bununla beraber, Celâl'in **şaşkınlığı pek fazla sürmedi** ve yarım ağızla da olsa, ona da “buyur ağa” dedi.

Adam, **hafif yollu** bir eyvallah çekerek şişeyi aldı ve esaslı bir yudum içti. Bundan sonra şişe **Adana'lıları** dolaştı. Yutkunmalar, geniş getirmeler başlamıştı. **Öbür iki** delikanlı bir şeyler söylüyorlardı; **fakat** sohbet **bir türlü** sardırılamıyordu. Celâl'e bir durgunluk çökmüştü. (Buğra, 1954: 39).

Sonraki biçimi:

Hikaye bitti. Kürde oynanan oyuna biraz daha güldüler. Sonra rakı şişesine **el atıldı**. Portakallar soyuldu. Beyaz peynirle sucuk da vardı.

Adanalı güzel oğlanın adını artık biliyordum: Celâl'di. Şişeyi önce bana buyur etti; “bi yudum al, **bey**” diye. İçmedim. Celâl, başka biri var mı **gibilerden** sağına doğru **bakındı** ve **şaşaladı**.

Gerçekten de şaşılacak şeydi: Beşinci yolcuyu hepimiz de yeni fark ediyorduk. Bununla beraber, Celâl **çabuk toparlandı** ve, yarım ağızla, ona da, “buyur ağa” dedi.

Adam, **pesden** bir “eyvallah” çekerek şişeyi aldı ve esaslı bir yudum içti.. bundan sonra da şişe **elden ele** dolaştı. Yutkunmalar, geniş getirmeler başlamıştı. **Öteki** delikanlılar bir şeyler söylüyordu; **ama** sohbet sardırılamıyordu. Celâl'e bir durgunluk çökmüştü. (YDBY, s. 171)⁵

Öykülerde Anlatılan

Tank Buğra, bir ânın yorumlanması, bir duruşun yahut fotoğrafın yansıtılması, ya da bir durumun anlatımı olan öykülerinin merkezine insanı kor.⁶ İnsanın somut ve soyut bütün hâllerini, moral değerlerini, “sığ yanı”nı değil salt, daha ziyade “yüce ve duygulu” yanını, yapıp etmelerini, kılışlarını, tavırlarını, duygu ve düşünüşünü anlatmayı hedefleyen bir öykü anlayışına sahiptir. Sanatının merkezine insanı koyan, tek birim olarak insanı kabul eden, insanın mutluluğu, özgürlüğü ve problemlerine eğilen, insandan yola çıkarak topluma ulaşmaya çalışan⁷ Buğra'nın tutumunu “öykü insan içindir” ifadeyle özetlemek mümkündür. Ya da yazarın deyişiyle “hikâye insana dair bir şeyler çözmektir.” Bununla birlikte, yazara göre öykü, zaman zaman insana rehberlik de edebilmelidir. Çünkü Buğra törelere, ahlakî değerlere bağlıdır. Bir söyleşisinde, asıl çabasının insanı karartmak, bedbinleştirmek ve ümitsizliğe düşürmek değil, ona büyüklüğünü, yapıcılığını anlatmak olduğunu söylemektedir (Buğra 2004: 21).

Buğra'nın öykülerinde insanın dış dünya ile olan münasebetinden doğan çatışmalar ve durumlar yerine, iç dünyada olup bitenlerin anlatımına doğru

bir eğilim görülmektedir. Başka bir söyleyişle “yaşamının dış görüntülerinden çok” insanın ruh dünyasının yansımalarına daha fazla yer verilir. “Değişen yaşama şartlarının, toplum düzeni alt üst olmuş bir çağın nesiller arasına koyduğu aşılmaz duvarların ruhlara işleyen etkileri, içe oturan yankıları, bir ucu toplumda olan çöküntülerin ailelere doğru yayılmaları” (Alangu 1965: 800) anlatılır öykülerde.⁸

Buğra'nın öyküleri uzun çevre ve eşya tasvirlerine iltifat etmez ve arka arkaya yığılmış olay halkalarıyla ilerlemez. Bazı öykülerde dış olaylarından yola çıkılıp insanın iç derinliklerine inilir. “Kişiler arası ilişkilerin içimizde gelişip dışımıza yansıyan, hareket hâlinde dış çatışmaları yapan oluşumuna” (Alangu 1965: 801) fazlasıyla dikkat çekilmek istenir. “Tarık Buğra, kişinin içinden dışına doğru zayıflayarak, değişerek, terse dönerek yürüyen düşüncelerin ifadesi olan hareketlerin yorumlanması üzerinde” anlatımını yoğunlaştırır. Bir başka söyleyişle, yazar “çağımızın yaşamasında, içle dış davranışlar arasında beliren, gittikçe çoğalıp yayılan uyumsuzluğu, hareketin ruhumuzdan doğarken taşıdığı soylu anlamla aksiyondaki soysuzluğu” üzerinde durur daha çok (Alangu 1965: 801).

Tarık Buğra'nın öykülerinin üç öbekte yoğunlaştığı söylenebilir.⁹ Aşklar ve düş kırıklıkları üzerine kurulanlar ya da şöyle “aşka susamış gençlerin tutkuları”ndan bahsedenler, orta halli ailelerin yaşamalarından yansıyan sıkıntıları anlatanlar, kırsal kesim yaşantısının kimi anlıklarını vermeye çalışırlar. Şurası da var ki, “Tarık Buğra'nın asıl kişiliği, (...) toplumda yerlerini bulamamış, duyuş düşünüş ve yaşamada bir üslup tutturamamış ‘yalnız adam’ı anlatırken belirir” (Alangu 1965: 802). Şunu söylemek yanlış olmaz, Buğra'nın birçok öyküsünde hâkim tema “aşk” ve “yalnızlık”tır.

Tarık Buğra'nın öykülerinin çoğunda genel atmosfere bir hüzün egemendir. Hüzün, tatlı ve dost bir duygudur onun için. Bu his halesinin yer yer kedere ve karamsarlığa dönüştüğü olur. Görünür plandaki karamsarlığın gerisinde ise insandan umudunu kesmeyen, ona güven duygusunu ima eden bir iyimserlik damarı vardır.¹⁰ Her şeye rağmen, insana duyduğu güveni kaybedemeyeceğini anlatmaya çalışır yazarımız. Çünkü çok şey onun yani “zübde-i âlem” olan insanın elindedir. Bu arada, söz konusu hüznü görünür kılan etmenlerden biri de, öykülerde sıkça vurgulanan merhamet duygusudur. Buğra “merhametli” bir anlatıcıdır. İnsanoğlunun önemli sermayelerinden birinin de “merhamet” olduğuna inanır. Onun kaybı, insanın tükenişi olabilir.

“Huzur, saadet ve bütünlük günleri nasıl geri gelir? Derinde, çok derinde, kuytu ve ancak korkunç dönemeçlerden sonra varılabilecek olan irinli bölge nasıl söküp atılabilir?” Tark Buğra, insandaki ya da onun yaşamındaki işte bu bölgeyi söküp atmak, yerine huzuru yerleştirmek için anlatır öykülerini. Ve bu iç âlemi çevreleyen yaşanası, ışıltılı bir dış dünya ikame etmek için. “Koyu lacivert renkli gökyüzünde sakın ışıklı yıldızlar, akasya dallarında yumuşacık fısıltılar, havuzun dallarında ürperişler” bu atmosferi tamamlamalıdır. Bu, bir bakıma, insanın arınışına giden yoldur.

Buğra'nın öykülerine, kendi hayatından epeyce motif, durum, anlık yansıması, başka bir ifadeyle yazar, hayatından süzdüğü birtakım “malzeme”leri anlattıklarının içine katmıştır. Söz gelimi, taşradaki hayatından kimi sahneler, üniversite yıllarında çektiği yoksulluklar (“Piyano ve Keman İçin”), tutkulu gençlik aşkları (“Pazar Nöbetine ve Sınırlara Dair”)¹¹ öykülerine serpilmiş biçimde karşımıza çıkar. “Borç” otobiyografik bir öykü olarak okunabilir. Yine, “087956'nın Sıfırı”, yazarın hayatından mülhemdir. Öykülerde gördüğümüz “çevreden yoksun olduğu için boşlukta kalan” insan, hikâyecinin kendisinden başkası değildir denebilir.¹² Bir de, Buğra'nın yaşarken gördüklerinden zihninde, şuuraltında yer eden hayat anları, gözlenmiş durumlar (“Ata Binmiş Ali Ağa”), şahsen tanıdığı kişiler ya da kişilikler vardır. Bunlar da gerçekçi bir tutumla öykülerde yer alır. Bazı öyküleri okurken, şayet yazarın hayatından haberdarsanız, yaşadıklarını yazıyor, dersiniz. Neredeyse olduğu gibi, yazının perdahını çekip servis yapıyor gibi.

Öykü Kişileri

Tark Buğra'nın öyküleri üzerine şimdiye kadar en kuşatıcı değerlendirmeyi yazan Tahir Alangu, isabetli bir tespitle Buğra'nın öykü kişilerinin sınırlı kaldığını ve hemen birçok hikâyesinde bu belli kadroyu kullandığını söyler. Bunlar çok yerde “bilgi, görgü, düşünüş” itibariyle pek farklılık göstermeyen insanlardır. Bu belirleme, bilhassa yazarın ilk dönem öyküleri için çok daha yerindedir. Şurası da var ki, dar bir çerçevede de olsa öykü kişileri iğreti değildir, dış dünyadan zoraki getirilip hikâyeye konmamıştır. Hiçbiri yerini yadsımaz. İnsanî olan zaaf lar ama daha çok iyilik ve güzellikler bu kişilerde bir şekilde tezahür eder. Şunu da belirtmek gerekir, öykü kişilerinin fiziki özelliklerinden çok ruhi yanları öne çıkarılır. Bilhassa erkeklerin fiziki portresi ihmal edilmiştir. Kadınların dış görünüşleri, daha ziyade güzellikleri okura hissettirilir:

Ona baktım. Sokak fenerinin ışığı altında idi. Hafifçe bana doğru eğilmişti. Simsiyah bir fonda yalnız saçları, siyah bir alev gibi saçları,

güzel alını ile bana ferahlık veren yüzü, omuzları ve göğsü, yalnız bu kadarı görünüyor, masallardaki genç şehzadelerin sihirli aynada görüldükleri dünya güzeli gibi bir hayal şeklinde, fakat net olarak görünüyordu. Sanki bütün dünyada bu portreden başka bir şey yoktu, hatta dünya bile yoktu. (“Sihirli Ayna”, Buğra 1949: 31) .

Bu sınırlı kadroda bilhassa “huzursuz”, “sıkıntılı” ve “yalnız” sıfatlarıyla niteleyebileceğimiz bir insan tipinin görünür planda olduğu ve anlatımın bu tipin etrafında yoğunlaştığı görülmektedir.¹³ Bu vasıflardan bazen biri, bazen ikisi bazen de üçü birden aynı kahraman üzerinde toplanabilmektedir. Genel itibariyle “aşkıta aradığını bulamamış”, düş kırıklığına uğramış, romantik, zaman zaman hırçın ve tedirgin, “duygu, düşünce ve yaşayışına belli bir yön verememiş” (Önertoy 1984: 256) kararsız kişilikler, yazarın özel hayatından alınan karakter özellikleriyle ve davranış kalıplarıyla karşımıza çıkarlar. Umumiyetle iç sıkıntıları olan, toplumda arzu ettikleri yerlerde olamayan, bir nevi “boşlukta olan” bu insanlar, çok yerde yaşadıkları bunalımdan kurtulma gayreti içinde görünürler.¹⁴ Ne olursa olsun, her hâlükârda bu insanların hepsi arkadaşlık nedir, aşk nedir, analık nedir, Allah nedir, bilirler.

İnsanın iç dünyasına yönelen bir bakış hâkim olduğu için Buğra'nın öykülerinde kapalı mekânlar fazladır. Özellikle meyhaneler¹⁵ ya da içki içmeye müsait benzeri yerler dikkati çeker. Dış âlem ve dolayısıyla tabiat öykülerde fazlaca yer tutmaz. Daha ziyade iç mekânda konuşlandırılmıştır öykü kişileri. Tabiat da, diğer dekoratif unsurlar gibi, öykü kişinin yani insanın “hayatına karışan ve ona gizlice tesir eden” bir unsur olarak kullanılır çokluk. Kahramanın ve durumun ruhuna uygun bir atmosferi tamamlamak, bir hareketin, olgunun sebebini ortaya koymak yahut kişinin iç dünyasına yol bulmak için tabiata yer verilir.

İhtimal ilk defa güzel bir Şubat öylesi oturdunuz o çamlıkların altında. Gökyüzü bulutsuzdu ve maviliği işte ancak o kadar güzel olabilirdi. Sanki bu mavilik son değildi; ardında mutlaka, mutlaka bir şeyler olmalıydı, bir şey olmalıydı: Kopup gidenlerin ardından, omuz silkecek kuvveti veren bir şey olmalıydı.

Güneş aylardan beri ilk defa ısıtıyordu. Toprakta ve ağaçlarda bir uyanma vardı ve kolayca seziliyordu. Her şey, yeni bir mevsimin eşliğindeydi, her şey kendi payına düşeni bekliyordu. Bütün mâzi bu geleceği, gelmesi ne olduğu bilinmeden beklenilene hazırlamak için var olmuştu ve artık çok uzaktaydı, çok uzakta ve beyhudeydi. (“Hayat Böyledir İşte”, YDBY, s. 25).

Öykülerde, içki ve sigara bir leitmotif gibi kullanılır. Özellikle içki, fazlasıyla anlatıma giren bir motiftir (“Meçhul Kahraman”, “Şehir Kulübünde” vd.). Yazar, kişilerinin ıstıraplarını dindirmek için içkiyi teskin edici bir unsur olarak kullanır. Boşluktaki insan, aşk kırgınları, hayat küskünleri hemen çok defa içkiye sarılırlar. “Yarın Diye Bir Şey Yoktur” öyküsünden öyle anlaşılıyor ki, yazarın kendisi de müthiş bir sigara tiryakisidir.

Yapı, Atmosfer; Üslup, Dil

Tanık Buğra öykülerinin çoğu “durum öykü” diye nitelenen kümede yer almaktadır. Çünkü çoğunda kayda değer bir olay anlatılmaz, hatta olayın izine de rastlanmaz, bir mekân bir insan resmedilir (“Martı”da olduğu gibi); bir durum anlatılır ya da bir durumun, bir anın muahezesi yapılır, bir pence-reden görülen bir anlık fotoğrafın çağrıştırdıkları anlatılır (“Hayat Böyledir İşte”). Öykülerdeki yapı, “soyut tahlilci öykü” anlayışına uygundur. Buğra’nın bir yerde başlayıp bir yerde tamamen biten ve bir aksiyonun yürüyüşüne bağlı olan öykülerinin sayısı çok azdır. O, yeniden söyleyelim, bilinen tabirle bir “durum öykücüsü”dür. Durumları, anları anlatırken de yer yer olup bitenler üzerinde düşünür, açıklamalar yapar; davranışlar üzerinde durur, sebeplere yönelir, bazen uyarıcı olma gereği duyar. Bu tavır, yazarca, öyküye (daha geniş planda sanatkâra) yüklenen “rehberlik etme” ilkesi gereğidir.

Buğra’nın Sait Faikvari bir içtenliği vardır; onun gibi insana candan, yakından bir bakışı hemen fark edilir. Söz gelimi, “Kuyruklu Yıldız”, “Beşinci” Sait Faik öykülerinin içine konsa hiç ayrık durmaz. İlki, kurgusu ve anlatım biçimiyle bilhassa “Tüneldeki Çocuk” öyküsüne çok benzer. Ne var ki, her iki yazarın insanı ele alışlarında ayrımlar da gözlenir. Buğra, insanın yüce tarafına, müspet niteliklerine, olumlu davranışlarına daha ziyade vurgu yapar. Denebilir ki, Buğra, “Allah’a ve ümide” yakındır. İki yazar arasındaki temel fark şöyle ortaya konabilir; Sait Faik bohem, Buğra rinddir. İşte tüm durumları, olay ve olguları, hayat tezahürlerini bu iki farklı kişilik perspektifinden görüp anlatıyorlar. Bir de, Tanık Buğra’nın öykülerinde insan sevgisi aşkla iç içedir.

Öykülerin bir kaçında (“Dostluk”) bir deneme tadı vardır; sorular sorulur ve bilindiği hâlde cevapları verilir. Fikir yazısı yapısına/ karakterine yaklaşan bir iki öykü (“Coğrafya Dersi”, “Yarıda Kalan Aşk”) dikkati çeker. “Üstadla Konuştum”, öyküden ziyade röportaja yakındır. “Sevginin Bedeli”ne ise masalımsı bir atmosfer hâkimdir. “Belediye Başkanımıza Dilekçe” açık mektup

biçiminde yazılmıştır. Bu söylediklerimizden şu yargıya varılabilir; Buğra, zaman zaman öykünün bilinen kurallarına bağlı kalmaz, sınırlarına riayet etmez.

Tarık Buğra kitaplarına aldığı öykülerden 26'sında yazar anlatıcısı ("o" anlatıcı), 29'unda da kahraman anlatıcısı ("ben" anlatıcı) tercih etmiştir. Kahraman anlatıcısının kullanıldığı öykülerde Tarık Buğra'nın "ben"i aşikârdır. "Fal" da ise baştaki ve sondaki iki küçük kısım hariç tutulursa yeni bir teknik olan "sen" anlatma biçimi kullanılmıştır. Öykünün kahramanı "sen" pozisyonundadır ve anlatım onun üzerinde yürür. Bu anlatma formu edebiyatımızda çok nadir başvurulan bir biçimdir.

Tarık Buğra'nın içten, ikna edici, okurda "iğreti" intibayı uyandırmayan bir anlatımı vardır. Söz gelimi, bilhassa ilk öykülerinin bir kısmı ev ve evlilik üzerinedir: "Oğlumuz", "Havuçlu Pilav Meselesi", "Buhran", "Ömer"... Söz konusu öyküler, "Minicik evlerin, meçhul insanların dünyaya bedel mutluluklarını ve dünya kadar ağır dertlerini, meselelerini anlatır" (Buğra 1979: 358). Bu öyküleri yazdığında evli olmayan yazarın, anlattıklarında bu kadar sahici, bu derece gerçekçi ve inandırıcı oluşu, Tanpınar ve Yusuf Ziya'yı oldukça şaşırtmış; bu iki edebiyat adamı, yazarın o yıllarda bekâr olduğunu bir türlü kabul edememişlerdir.

Tarık Buğra'nın öyküleri gücünü ve güzelliğini ziyadesiyle anlatımın gücünden alır.¹⁶ Titiz bir anlatıcıdır Buğra. Yazdıklarına şahsiyetinin mührünü koyabilen bir üslup sahibidir. Bir üslup endişesi tüm öykülerinde hissedilir. Anlatımında savruk değildir. Titizlikle seçer kelimelerini ve cümlelerini aynı özenle kurar.¹⁷ Çokluk, metin kısa cümlelerle ilerler. Ne ki, ilk bakışta "basit" diyebileceğimiz bu cümlelerin sehl-i mümteni tarzında bir sanatkârlıkla inşa edildiğini anlamak güç değildir. "Renssiz, sessiz ve serin kuşluk vakti: Yatağın ılıklığı, belirsiz duygular, düşünceden kaçış..." ("Oğlumuz", YDBY, s. 9) "Ve dışarıda ağaçlar, ay ışığı altında, damarlarında usare yerine nur dolaşmış gibi, pırl pırlıldılar" ("Buhran", YDBY, s. 37). Şu nokta da belirtilmeli, Buğra'nın kendine mahsus "klişe" cümleleri az değildir. Her hâlükârda, o, anlatmanın bütün lezzetini, farklı tatlarını damağımıza bulaştırır. Bunu yaparken herhangi bir olaydan güç ve destek almaz.

Buğra'nın öykülerinde şiirsel bir üslup, yer yer şiire mahsus kapalı bir anlatım dikkati çeker. Onun öykülerinin çoğu "muhtevasıyla olduğu kadar üslubu ile de şiire yaklaşır" (Kaplan 1979: 258). "Şu, her akşam bu saatte gelen ve bir dakika durduktan sonra; deli gibi sevilen, fakat sevmeyen bir erkek gibi,

vahşi, kaba ve kayıtsız; fakat vahşeti, kabalığı, kayıtsızlığı arttıkça daha çok sevilen, bırakıp gittikçe daha çok bağlayan bir erkek gibi çekip giden tren.” (“Hayat Böyledir İşte”, YDBY, s. 23). Bazı ürünlerin anlatımındaki müphemiyet, yani bulutsuluk hâli öyküdeki lirizmi yer yer güçlendirir. Çağrışımlara açık, anlamı zengin kelimelerin tercih edilişi şiiriyeti yoğunlaştırır.

Tanık Buğra, dilde tutucu değildir; kendi kanunları içinde değişen, gelişen canlı bir dilden yanadır. Bu düşünceye gecikerek varmış olsa da, bunda karar kılması önemlidir. Kelime kadrosu geniştir.¹⁸ Yazarımız, öykülerinin sonraki basımlarında, özellikle kelimelerin tercihi hususunda birtakım yeni tasarruflarda bulunmuştur. Bir fikir versin diye, “Yarın Diye Bir Şey Yoktur” öyküsünün son biçiminde hangi kelimelerin (yenileriyle) değiştirildiğini gösterelim: Söyleyiş=>söyleşi, fakat=>ama, ait=>bağlı, farkına varmak=>görmek, ümit=>umut, fena=>kötü, derhal=>hemen, hesap etmek=>gözetmek, taraf=>yan, noksanlık=>eksiklik, usûl=>yöntem, netice=>sonuç, sefer=>denenmiş, hâl=>durum, kaybolmak=>eriyip gitmek, bir kısım=>pek çok, kutu=>paket, ayrılmak=>kalkmak, yeniden=>yine, daha demin=>az önce, rakam=>sayı, devam etmek=>sürdürmek, kafa=>beyin, mektep=>okul, şehir=>il, imtihan=>sınav, nazariye=>teori, her çeşit=>bin bir.

Buğra, “şive taklidi”ne birkaç öyküsünde müracaat eder. Söz gelimi, köyde yaşayan iki bacanağın bir miras işini anlatan “Bacanak”ta, kişiler yöresel ağızlarıyla konuşturulur. Yazar bu uygulamada da başarılıdır.

Son Söz Yerine

İncelememizi bitirirken şunu söyleyebiliriz: “Bitmemiş Senfoni” örneği, büyük ve geniş planda, Tanık Buğra’nın öykülerindeki ana düşünce ve duyguyu, kahramanlarının hayat anlayışını ortaya koymaktadır. Sanata, aşkın gücüne ve saadete inanan bir yazar olarak Buğra, bitmemiş senfoniye yani hayatı yeniden yazmak iktidarını kendinde görece kadar cesurdur; hatta ümide, yani zamana meydan okuyacak kadar... O, aynı inançla hayata atılan, “zamanın zincire vuruluşunu, mutluluğun bulanık suyun üstüne çıkışı”nı gören fakat bir zaman sonra bu ferahlatıcı gücü yitirerek yılgın ve kederli bir insana dönüşen âdemoğlunun her şeye rağmen yedeğindeki umudu unutmaması gerektiğini anlatmaktadır.

Yazarın bir öyküsünde dile getirdiği “karaborsacılık, sosyal yaralar, sefalet, yokluk bir yanda; şehvet, sefalet öte yanda... ilaç parasının bulunmadığı yerlere karşılık, metres sigarasının binlikle yakıldığı yerler... filan falan deme-

ye kalem gücümüz yetmez.” (“Ayakkabı Gıcirtısı, Hoparlör ve Şöhrete Dair”, YDBY, s. 120) düşüncesü, onun yazarlık gayesini ortaya koymaktadır.

Görünen o ki, Tarık Buğra, hemen bütün öykülerinde, her şeyin değişmekte olduğunu ve dahası değişeceğini; insanlarıyla, kelimeleriyle, münasebetleriyle yepyeni bir dünyanın doğmak üzere olduğunu haber veriyor ve her şeye rağmen bu yeni dünyanın dışında kalacak şeyleri de sevebileceğimizi anlatıyor.

Açıklamalar

1. Tarık Buğra'nın öykülerinin kronolojik bibliyografyası (yıllara göre dağılımı, sayımı, dökümü) hususunda Tuncer (1992)'den yararlandık. Verilen rakamların, belirtilen tarihlerin kaynağı adı geçen çalışmadır.
2. Buğra'nın 59 öyküsü 1948, 1950, 1951 ve 1952 yıllarında dergi ve gazetelerde çıkmış, bu yıllarda yazılan beş öyküsü de dergi ve gazetelerde yayımlanmadan doğrudan ilk kitabı *Oğlumuz*'da (1949) yer almıştır.
3. Hâlbuki anılan kitapta iyi öyküler vardır. Bir adım daha ileri giderek Mehmet H. Doğan “bence” der, “Tarık Buğra'nın en iyi öykü örneklerini *İki Uyku Arasında*'da bulabiliriz” (Doğan 1985: 190).
4. Bir de, birkaç öykünün bazı paragraf ve cümleleri, başka bir öyküde küçük bir değişikliklerle tekraren kullanılmıştır. Meselâ, *Oğlumuz* kitabındaki “Sihirli Ayna” öyküsünün “Ona baktım. ... hatta dünya bile yoktu.” paragrafı (s. 31), aynı kitaptaki “Çok Sonra” öyküsünde birkaç kelime değişikliğiyle tekrarlanmıştır (s. 47). Bu tutum, ilk ürünün gözden çıkarıldığına bir işareti gibidir.
5. Metnin bu yeni biçimini, Buğra'nın sağlığında yayımlanan öyküler toplamı olan *Yarın Diye Bir Şey Yoktur* kitabının şu basımından aldık: İstanbul: Ötügen Neşriyat, 1989. Bundan sonra YDBY kısaltmasıyla gösterilen alıntılar da aynı nüshadan yapılmıştır.
6. Hikâyelerde “Hiddeti, neşesi, korkusu, sevinci, sevgisi, isyanı, alayı, hüznü, kahramanlığı ve bozgunluğu ile insan, canlı insan var. Her şeye rağmen, yaşamak için kendisinde –dışında değil, kendi varlığında- daima gizli bir kuvvet bulan, hayata meydan okuyan insanlar var.” (Kaplana 1953: 5).
7. Öykülerde beliren ekonomik ve sosyal meseleler de insanın psikolojisine bağlı olarak çözümlenir (Tuncer 1992: 123).
8. Tahir Alangu'nun, Tarık Buğra'nın öyküleri dolayımındaki “Toplumdaki büyük sorunlara değil, kişilerinin yaşamalarındaki düzensizliklere, uygunsuzluklardan gelen dertlere, sosyal adaletsizliklere değil, kişiler arasındaki ruhî zıtlıklara, bulunmuş ve yitirilmiş mutlulukların peşine düşeceklerine birbirine karşı horozlanan insanların yarattıkları bir keşmekeşin üzerine eğiliyordu” (1965: 803) tespitinin itelik yazdığımız son cüzü, hikâyelerin bir kısmı için doğru kabul edilebilir.

9. Tarık Buğra'nın kitaplarına giren 56 hikâyeyi “konu ve vaka” bakımından üç başlık altında mütalâa eden Hüseyin Tuncer, izahı güç hatalara düşmüştür. Meselâ, “aile hayatını anlatan” hikâyeler kümesi içine aldığı “Sihirli Ayna”, “Çok Sonra”, “Fal”, “Kel Melahat” gibi öykülerde “aile hayatı” çerçevesine dâhil edilebilecek ne bir vaka, ne bir konu ne de bir durum bulunur. Zaten çoğu vaka üzerine kurulmayan, bir durumu, anlık bir görünüşü, bir duygu yoğunlaşmasını ve bir düşünüşü anlatan öyküleri böyle “sıkıntılı” başlıklar altında (“aile hayatını anlatan hikâyeler”, “sosyal konulu hikâyeler”, “psikolojik hikâyeler”) toplamak ya da kestirmeden bir tasnife tabi tutmak doğru değildir. Öte yandan, hikâyelerin tek tek üzerinde durulurken öykü özetlenmeye çalışılmış ve akıl almaz anlama, algılama hatalarına düşülmüştür. Bir örnek olsun diye “Mavi-Doç” ve “Belediye Başkanımıza Dilekçe” öykülerinin özetine/ inceleme-sine bakılmalıdır (Tuncer 1992: 36, 55).
10. Buğra'daki iyimserliği ve umudu, sisin dağılıp aydınlığa dönüşvermesini başka bir açıdan yorumlayan bir alıntı: “1947-1948 seneleriydi, ortaokulun ilk sınıflarındaydım. Hükümet ve halk arasındaki münasebetin 1940'dan o tarihe kadarki durumunu değişmeleriyle beraber yaşayarak biliyordum ve Sabahattin Ali'nin Kağrı hikâyesini okumuştum. İçimde hayata karşı bir ürküntü çörekleniyordu. Havuçlu Pilav Meselesini ve Karaoğlan'ı o günlerde okudum. Ürkemek, nefret etmek benim işim değildi. Hurrem'de, onun 'o körpeçik sesi'nde havuçlu pilavın oluşunda bir takım yersiz ve haksız iç sıkıntılarının çözüldüğünü buluyordum. Karaoğlan yumruğu talihe, kötü şartlara atıyordu. İşyana, kudurganlığa yer yoktu; kâbus dağılınca, bir garsonun (dostun) yumuşak sesiyle insanlaşıveriyordu” (Çavuşoğlu 1981: 131-132).
11. Gerçek yaşantısındaki muallim muavinliği, yukarıda adını zikrettiğimiz öyküsünde şu şekilde yer alır: “İşimden pek memnunum. Muallim muavinliği deyip geçtiğim, hele omuz silktiğim yok: Yiyip içiyorum, yatıyorum, çamaşırlarım yıkıyor, iki kat elbisem olsa ceketim, pantolonum daima ütülü olacak. Daha ne isterim. Kaldı ki, bütün bunlardan sonra, ayda on iki buçuk lira, şu kadar kuruş da ücret alıyorum. Gerçi insan yirmi üç yaşında daha başka şeyler de isteyebilir ve arada sırada kör talihe veya sosyal düzene küfür sallayabilir ama ben kendi hesabıma şikâyeti arkadaşımız şair Recep kadar ileri –hiçbir zaman- götürmemişimdir” (Buğra 1954: 66).
12. Tahir Alangu, bu durumu farklı şekilde yorumluyor: “Günümüz hikâyecileri gibi gerçeğe kendinden geçerek bir yol açmağa çalışıyor. Kişilerinin olsun, toplumun kalabalığının olsun yaşamalarında kendi bahtına bağlı ilintiler buluyor. (...) Hepsi de [dönemin yazarları] kendi kişiliklerine çarpan, taşıyamadıkları çıkmazları, hikâyelerine aktarmak suretiyle boşaldılar” (Alangu 1965: 806).
13. Öykü kişilerinin doktor, eczacı, veteriner, hâkim, savcı, öğretmen, yazar, ressam, müdür, memur, işçi, esnaf, köylü, öğrenci, hayat kadını gibi meslek gruplarına ya da toplumsal statülere mensup olduklarını da belirtmekte fayda var.

14. Çok zaman öykülerinde “huzursuz ve boş” insana yönelen Buğra, “onları kazanmak gayesi taşır.” Onların “yapıcı taraflarını benimser. (...) insanın bir takım kötülüklerine ve aldanışlarına” (Tuncer 1992: 123) fazla ehemmiyet vermez.
15. Buğra'nın öykülerinin değişmez mekânları olan meyhane vb. yerler, bedbin ve hırçın kişilerin boşalmalarına ve huzur bulmalarına vesile olurlar (Tuncer 1992: 98).
16. “Akıcı mı akıcı bir dili, sağlam mı sağlam bir söyleyişi var Tarık Buğra'nın; küçük insanın dünyasına sessiz ama dikkatli bir girişi ve çok sıradan görülen olguları azami sıra dışılıkla sunuşu...” (Lekesiz 1998: 349).
17. İbrahim Erseyrek'in *Yarın Diye Bir Şey Yoktur*'un ilk basımı için söylediği belirlemeyi, Buğra'nın bütün öyküleri için kabullenebiliriz: “Kitap boş yere satır harcıyan tasvirler yerine kesin ve açık hüküm cümleleri ile pırl pırlıdır, yaşayan insanın en zengin duygulanışları ile bir tek mısraı bile atlanılmaması gereken bir şiir kitabı gibi doludur.” (Erseyrek 1953: 6).
18. Öykülerde insan psikolojisine değgin soyut kelimelerin daha çok kullanıldığını görmekteyiz. “Hüzün” başta olmak üzere “hırçın”, “vahşi”, “telaş”, “endişe”, “mağrur”, “baht”, “tedirgin”, “cesur”, “cesaret”, “ferah”, “iç burukluğu”, “buharan”, “heyecan”, “korku”, “endişe”, “müjde” (Tuncer, 1992: 109) yazarın çok sevdiği kelimelerdir.

Kaynakça

- Alangu, Tahir (1965). *Cumhuriyetten Sonra Hikaye ve Roman*. 3. cilt. İstanbul: İstanbul Matbaası.
- Ayvazoğlu, Beşir (1995). *Tarık Buğra -Güneş Rengi Bir Yığın Yaprak-*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Buğra, Tarık (1949). *Oğlumuz*. İstanbul: Ege Basımevi.
- _____ (1952). *Yarın Diye Bir Şey Yoktur*. İstanbul: Yenilik Yayınevi; [ilavelerle ve yeni bir tertiple yeni basım] 1979.
- _____ (1954). *İki Uyku Arasında*. İstanbul: Yeditepe Yay.
- _____ (1969). *Hikâyeler*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- _____ (1979). *Düşman Kazanmak Sanatı*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- _____ (2004). *Söyleşiler*. Hazırlayan: Mehmet Tekin. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Çavuşoğlu, Mehmet (1981). “Hikâyeler”. *Divanlar Arasında*. Ankara: Umran Yay. s. 130-133.
- Dizdaroğlu, Hikmet (1954). “Tarık Buğra ve Hikâyeciliği”. *Hisar*. sy. 52. Ağustos.
- Doğan, Mehmet H. (1985). “Tarık Buğra”. *Hürriyet Gösteri*. 59.
- Erseyrek, İbrahim (1953). “Yarın Diye Bir Şey Yoktur”. *Yenilik*. 2. 15 Ocak
- İleri, Selim (1975). “Türk Öykücülüğünün Genel Çizgileri”. *Türk Dili*. 286. Temmuz.

- Kaplan, Mehmet (1953). “Yarın Diye Bir Şey Yoktur”. *Hisar*. 35. Mart.
_____ (1979) *Hikâye Tahlilleri*. İstanbul: Dergâh Yay.
_____ (1953). “Yarın Diye Bir Şey Yoktur”. *Varlık*. 393. 1 Nisan.
- Lekesiz, Ömer (1998). *Yeni Türk Edebiyatında Öykü*. C. 2. İstanbul: Kaknüs Yay.
- Oktay, Ahmet (1954). “İki Uyku Arasında”. *Mavi*. 21. 1 Temmuz.
- Önertoy, Olcay (1984). *Cumhuriyet Dönemi Türk Roman ve Öyküsü*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yay.
- Öztürk, Hasan (2006). “Tanık Buğra’nın Öykülerinde ‘Edebiyat Çevresi’”. *Dergâh*. 201. Kasım.
- Sâmanoğlu, Gültekin (1964). “Tanık Buğra’nın Hikâyeleri”. *Hisar*. 6. Haziran.
- Tuncer, Hüseyin (1992). *Tanık Buğra’nın Hikâyeleri Üzerine Bir İnceleme*. Milli Eğitim Bakanlığı Yay. İstanbul.
- Uzer, Suat (1954). “İki Uyku Arasında ve Türk Klâsikleri”. *Hisar*. 51. Temmuz.

The Short Stories and the Short Story Technique of Tarık Buğra

Turan Karataş*

Abstract: Considered as one of the best Turkish novelists, Tarık Buğra (1918-1994) was also remarkable for the short stories he wrote at the early stages of his writing career. Buğra made his living through writing, and after a while he had to stop writing short stories because of the low income it brought. From the first to the last, Buğra's short stories may be said to have a considerable literary value. Only 56 of his 82 stories published in various journals and newspapers have been compiled and published in book form. Today the only available collection of his short stories is a book titled *There Is Nothing Called Tomorrow*, which includes 34 stories selected by Buğra himself. Tarık Buğra more often wrote short stories about "situations". In almost all of his stories, Buğra deals with the problems of a continuously changing life in constant renewal and suggests that we can also get to love the outsiders of this renewed world. The protagonists of Buğra's stories are often alike, and "restless", "troubled" and "lonely" people constitute the majority of his characters.

Key Words: Tarık Buğra, short story, short story writing, Buğra's short stories.

---

*Gaziosmanpaşa University, Faculty of Science and Letters / TOKAT
tkaratas@gop.edu.tr

Повести и повествование Тарыка Бугры

Туран Караташ*

Резюме: Тарык Бугра (1918-1994) является одним из лучших турецких романистов. В начале своей карьеры, он также писал повести, которые вызвали значительный интерес. Однако, через некоторое время писатель перестаёт писать повести, так как за них платили очень мало, а он жил на гонорары полученные за свои произведения. Все повести Бугры, от первой до самой последней имеют литературную ценность. Из 86 повестей которые были опубликованы в различных журналах и газетах, только 56 вошли в сборники. В настоящее время имеется только одна книга «Нет такой вещи как завтра» которая содержит 34 повести, отобранные самим автором. Повести Тарыка Бугры чаще всего «ситуативны». Почти во всех своих повестях, писатель пишет о трудностях связанных с изменяющимся и постоянно обновляющимся окружающим миром, и говорит что мы должны любить и тех кто остался за этим миром. Герои повестей Бугры очень похожи друг на друга. В большинстве своем это – «неспокойные», «трудные» и «одинокие» люди.

Ключевые Слова: Тарык Бугра, повести, повествование, повести Бугры.

---

* Университет Газиосманпаша, факультет естественных наук и литературы / г. Токат
tkaratas@gop.edu.tr